

CORE103: Akademická etika

15. prosince 2023

Jméno a příjmení: _____ UČO: _____

Celkem 40 bodů. K úspěšnému složení je třeba získat alespoň 24 bodů (60 %)

Dnes je 15. prosince a těsně předtím, než jste se probudili, jste měli docela zvláštní sen.

1.

Byli jste ve velké tělocvičně, když se náhle objevily čtyři postavy. Byl tam silný vysoký muž přísných rysů, který k ostatním řekl: „Bez pevného bodu a jistoty nemůžete nikdy jednat správně, takže Vaším hlavním úkolem, když chcete žít etický život je najít tento pevný bod, toto místo, kde je řečeno, co je správné a co ne a podle něj se pak vždy chovat!“ Pak pokračoval: „Bez jistoty a pevně daných pravidel nemá smysl nic.“ O něco menší muž v slušivém černém obleku na tento proslov reagoval následovně: „Ale těch pevných bodů už v historii bylo moc a k ničemu to nevedlo, jen jsme se mezi sebou hádali, který je ten pravý. Nechme lidem jejich rozum a osvobodíme je od diktátu příkazů Vás fanatiků a oni najdou správná řešení sami.“

K těmto dvěma mužům se připojila laskavá dáma, která řekla: „Oba se mýlíte, protože jistota nepramení ani z přijetí nějaké vnější jistoty, ani z rozumu, který v hodnotách moc nevidí, ale v citu. A lidi máme učit používat a rozumět svému srdci – to jediné nám odpovídá na otázku, co je pro nás hodnota a co ne!“ K této dámě přistoupila vysportovaná, trochu manažersky působící mladá žena, která řekla: „Vidíte, to je zajímavé, že se mýlíte vlastně všichni – skutečné měřítko správnosti je dopad našich činů na lidi – pokud to co uděláme, přinese hodně lidem dobré věci a nikomu nebo málo lidem ty špatné, tak to máme udělat. To je to hlavní hledisko správného chování.“

A teď už můžete odpovědět na následující otázky:

1.1. Kdo byl kdo? Zaškrtněte všechny možnosti, které jsou správné. (7 bodů)

- A. Druhá postava v černém obleku byla dogmatická etika, zatímco poslední postava (vysportovaná žena) byla utilitaristická etika.
- B. První postava (vysoký silný muž) byla utilitaristická etika, zatímco poslední postava (vysportovaná žena) byla dogmatická etika.
- C. Třetí postava (laskavá dáma) byla emotivistická etika.
- D. První postava (vysoký silný muž) byla dogmatická etika a druhá postava (pán v černém obleku) byl racionalistická etika.
- E. Třetí postava (laskavá dáma) byla racionalistická etika a čtvrtá postava (vysportovaná žena) byla utilitarismus.
- F. Čtvrtá postava (vysportovaná žena) byla utilitarismus.
- G. Druhá postava (pán v černém obleku) byla racionalismus.

1.2. Napište alespoň dva argumenty (využijte to, co jsme říkali na přednáškách), které zpochybňují přesvědčení druhé postavy (pána v slušivém černém obleku). (6 bodů)

1.3. Které dvojice k sobě mají blíže? (1 bod)

- a) pán v slušivém černém obleku a vysportovaná mladá žena, nebo
- b) pán v slušivém černém obleku a laskavá dáma?

Zdůvodněte. (3 body)

2. (3 body)

Náhle se sen proměnil a ocitli jste se u studenta, který právě dokončuje svoji bakalářskou práci, přičemž za ním stojí (ve snech je možné všechno) jeho drobně podvodné já a navádí ho k tomu, aby část práce opsal. Jakou snídani toto podvodné já *podle studentů* nejčastěji snídá? Jsou to ovesné vločky „Nestíhám“ nebo müsli „Jsem lenivý“ nebo polévka „Opisovat můžu, je to v pohodě“, anebo trochu nesebevědomá kaše „Moje práce, když bude jen moje, nebude moc dobrá“?

Podle studentů je nejčastější snídaně tohoto podvodného já:

- A. Vločky
- B. Müsli
- C. Polévka
- D. Kaše

3. (3 body)

A sen se znovu promění a najednou vidíte vědu jako takové menší olympijské hry, ve kterých většina sportovců soutěží podle pravidel, ale někteří přesto dělají věci, které se na olympiádě nedělají.

První skupina sportovců nechá své sportovní výkony hodnotit svými kamarády a zároveň na ostatní tlačí, aby nepodávali takové výkony (střet zájmů, nátlak a předpojatost).

Druhá skupina sportovců jenom předstírá, že nějaký závod proběhl, úplně si vymýšlí pořadí i čas a místo, kde se vše mělo odehrát, případně jen kopírují časy z předchozích závodů (fabrikace, falšování, plagiátorství).

Třetí skupina nemá své sportovní pomůcky podle pravidel, nikdy ten sport pořádně nedělala a nedodržuje přesně pravidla (nedbalost, nekompetentnost a nesprávné chování).

A čtvrtá skupina zakáže zaznamenávat svůj výkon a nikdy ho pořádně nemůže zopakovat (nereprodukovatelnost, nedodržování předpisů a krádež).

Která z těchto sportovních skupin obsahuje „tři smrtelné hříchy“ ve vědě?

- A. První skupina
- B. Druhá skupina
- C. Třetí skupina
- D. Čtvrtá skupina

4. (3 body)

A znovu se nám kulisy snu promění a ocitáte se na zkoušce, kde někteří studenti opisují a využívají nepovolené materiály. A spolu s Vámi stojí stejně neviditelný na této zkoušce i etnograf Petr Pabian a říká Vám, že podle jeho studie z roku je hlavní příčina tohoto opisování:

- A. Snaha studentů získat co nejrychleji titul
- B. Lenost vyučujících, kteří se o podvádění studentů nestarají
- C. Nastavení systému, který upřednostňuje publikační aktivity před výukou
- D. Celkový morální úpadek západní společnosti

A právě jste se probudili a co, čert nechce, jste na testu z předmětu Akademická etika, a to těsně za půlkou. Takže Vám ještě pár otázek zbývá. Pojdme na ně:

5.

Podle Schwartzovy teorie hodnot se naše hodnoty dělí podle dvou polarit: já versus oni a otevřenost versus jistota.

5.1. Když se podíváte na hodnotu hédonismus (2 body)

- A. Je spíše v já a spíše v otevřenost
- B. Je spíše v já a spíše v jistota
- C. Je spíše v oni a spíše v jistota
- D. Je spíše v oni a spíše otevřenost

5. 2. Když se podíváme na hodnotu moc: (2 body)

- A. Je spíše v oni a jistota.
- B. Je spíše v oni a otevřenost.
- C. Je spíše v já a jistota.
- D. Je spíše v já a otevřenost.

5.3. Jaká je výhoda a jaký je stín toho být více v já než v oni a jaká je výhoda a jaký je stín toho být více v oni než v já. Argumentujte (6 bodů)

6. Jak postupovat, pokud se ve studentské práci (seminární či závěrečné) vyskytují pasáže vytvořené umělou inteligencí? (3 body)

- A. Nemusíme vůbec zmínit, využití AI je standard.
- B. Je potřeba využití přiznat, ale stačí obecná deklarace na začátku práce
- C. Má být přiznáno tak, aby bylo jasné, co je výtvořem umělé inteligence a co je přínos studenta
- D. Mělo by být použito pouze pokud to vyučující (vedoucí práce) explicitně vyžaduje

7. Kdo nese zodpovědnost za obsah generovaný umělou inteligencí v závěrečné práci studenta? (3 body)

- a) Poskytovatel AI, tedy společnost, která službu poskytuje (např. OpenAI, Google)
- b) Uživatel AI, tedy student, který je autorem práce
- c) Univerzita, na níž je práce obhájena
- d) Umělá inteligence sama o sobě